

IX Europejskie Sympozjum Badań nad Nietoperzami (Hawr, Francja, 26–30 VIII 2002 r.)

Uczestników kolejnego europejskiego spotkania badaczy nietoperzy tym razem gościła Francja. Do Hawru na normandzkim wybrzeżu Atlantyku przybyło 203 chiropterologów z 25 krajów Europy i 7 spoza kontynentu: z Iranu, Indii, Bangladeszu, Meksyku i Kanady. Polskę reprezentowało 11 osób, głównie z ośrodka warszawskiego (5). Organizatorem spotkania był Uniwersytet w Hawrze. Wystąpienia zebrano w 9 sesjach tematycznych, sesji plakatowej, zorganizowano też 3 warsztaty.

Znaczna część referatów przedstawiała wyniki badań populacyjnych, zwłaszcza nad zróżnicowaniem genetycznym populacji, wybiórczością miejsc żerowania i dietą, użytkowaniem przestrzeni przez nietoperze. Na przykład zastosowano analizę DNA do określenia relacji pomiędzy koloniami *Eptesicus serotinus* czy różnic w poziomie dyspersji u samców i samic *Nyctalus noctula* i *Myotis bechsteinii*. Zbadano użytkowanie różnych krajobrazów przez *Eptesicus serotinus* i rolę niektórych elementów krajobrazu (żywoploty, przepusty pod autostradami) dla utrzymania ciągłości populacji nietoperzy. Wykazano duże zainteresowanie porównawczymi badaniami nad ekologią niedawno rozdzielonych gatunków: *Pipistrellus pipistrellus* i *P. pygmaeus*, opisując jednak tylko niewielkie różnice. Szereg referatów dotyczył wybiórczości kryjówek w zależności od ich charakterystyki. Tradycyjnie omawiano metodyczne problemy związane z oznaczaniem nietoperzy przy użyciu detektorów ultradźwiękowych. Nadal ważne miejsce w działalności chiropterologów zajmuje wieloletni monitoring stanu populacji nietoperzy w różnych regionach Europy i ich ochrona. W ostatnich latach dokumentuje się zazwyczaj powolną odbudowę populacji większości europejskich gatunków nietoperzy po drastycznym spadku, jaki nastąpił przed 40–50 laty. Stosunkowo mało referatów dotyczyło systematyki nietoperzy, choć i ta dziedzina, zwłaszcza po wprowadzeniu metod genetycznych, cieszy się ostatnio dużym zainteresowaniem badaczy, powodując duże zamieszanie w taksonomii. Okazuje się bowiem, że w wyniku tych badań rewizji podlegają nawet rodzaje nietoperzy zasiedlających tak dobrze, jak się wydawało, zbadaną pod tym względem Europę.

W sesji plakatowej przedstawiono ponad 50 bardzo zróżnicowanych tematycznie wystąpień. Głównie dotyczyły one badań nad rozmieszczeniem, ekologią i systematyką nietoperzy, a tylko nieliczne reprezentowały morfologię i fizjologię. Do najciekawszych należał plakat opisujący morfologiczne zróżnicowanie europejskich nietoperzy z rodzaju *Plecotus* z wyróżnieniem aż 4 gatunków. Chiropterolodzy z Rumunii poinformowali, że największym zimowiskiem nietoperzy w Europie jest jedna z ich karpackich jaskiń (ok. 55 tysięcy zimujących corocznie osobników). Do niedawna przyjmowaliśmy, że takie zimowisko znajduje się w Polsce (podziemia Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego – do 30 tysięcy osobników). Stosunkowo dużo plakatów poświęcono wynikom badań nad miejscami żerowania i dietą nietoperzy oraz znaczeniem dziennych schronień dla różnych gatunków.

Warsztaty były poświęcone: (1) dotychczasowym rezultatom i perspektywom badań nad nietoperzami Karpat, (2) taksonomicznej pozycji europejskich gatunków z rodzaju *Plecotus* w świetle nowych badań nad ich zróżnicowaniem genetycznym, (3) problemom związanym z badaniem i ochroną nietoperzy w obiektach sakralnych.

Poziomem merytorycznym Sympozjum nie odbiegało wyraźnie od poprzedniego. Obok bardzo dobrych prezentacji znalazły się również dość przeciętne lub nawet słabe, np. niektóre ze wschodniej Europy przedstawiały raczej przyczynkarskie dane faunistyczne. Zaznaczył się dalszy rozwój badań nad zróżnicowaniem genetycznym populacji i na tej podstawie wnioskowaniem na temat poziomu dyspersji i migracji nietoperzy, kontaktów pomiędzy populacjami, czy też różnicowania się gatunków.

Polska chiropterologia wyraźnie i pozytywnie zaznaczyła swoją obecność. Przedstawiliśmy 3 referaty i 7 plakatów oraz zorganizowaliśmy jeden z warsztatów. Dwie osoby wybrano jako prowadzących sesje referatowe.

Ustalono, że następne spotkanie z tego cyklu odbędzie się w Irlandii w roku 2005. Ponadto zasugerowano, by kolejnym organizatorem Sympozjum była Rumunia. Młodzi chiropterolodzy z tego kraju wstępnie wyrazili zainteresowanie tym pomysłem. W. Bogdanowicz (Warszawa) w atrakcyjnej formie zaprosił też uczestników Sympozjum do udziału w najbliższym światowym spotkaniu chiropterologów, które za 2 lata odbędzie się w Mikołajkach.

Grzegorz Lesiński

Konferencja z okazji 80-lecia Białowieskiego Parku Narodowego na temat „Polskie parki narodowe – ich rola w rozwoju nauk przyrodniczych” (Białowieża, 11–14 III 2002 r.)

Organizatorami konferencji były Białowieski Park Narodowy, obchodzący w bieżącym roku 80-lecie swego istnienia, oraz Krajowy Zarząd Parków Narodowych. Zasługą sprawnego Komitetu Organizacyjnego pod przewodnictwem wieloletniego dyrektora BPN dr. Czesława Okołowa i jego zastępcy dr. Bogdana Jaroszewicza (który do ostatniej chwili przyjmował e-maile ze streszczeniami wystąpień i wszystkie je wydrukował!) była znakomita atmosfera podczas trzydniowych obrad w sali konferencyjnej Muzeum Przyrodniczo-Leśnego przy BPN.

W konferencji uczestniczyło prawie 180 osób. Reprezentowane były liczne placówki naukowe, w tym 24 uniwersytety i szkoły wyższe oraz 7 instytutów Polskiej Akademii Nauk. Dziewiętnaście spośród 23 parków narodowych wydelegowało na konferencję 47 osób, obecni byli także przedstawiciele administracji leśnej Puszczy Białowieskiej z nadleśnictw Białowieża, Browsk i Hajnówka, a więc swojskie zielone mundury były dobrze widoczne na sali obrad. Gości umieszczono w Domu Myśliwskim, w schronisku i hotelu PTTK oraz w kwaterach prywatnych.

Obradowaliśmy w 7 sesjach, przedstawiono 32 referaty i prawie 100 plakatów. W ramach sesji plakatowej odbyła się prezentacja składu osobowego i dorobku naukowego niektórych pracowni naukowych spośród 14 parków, które takie pracownie posiadają. Dominowali leśnicy i botanicy wszelkich specjalności, tematyka faunistyczna była w wyraźnej mniejszości. Duża część prezentowanych prac, to opis stanu przyrody i procesów charakteryzujących różne parki. Często powracała popularna w leśnictwie, tak jak zwykle na styku teorii i praktyki, potrzeba waloryzacji. Oceniano bogactwo ekosystemów (głównie leśnych), siedlisk, zespołów roślinnych, ale także skuteczność i zasadność stosowanych działań ochronnych. Ocenom tym przyświecała myśl, że o wartości przyrodniczej danego terenu stanowi stopień strukturalnego zróżnicowania, a nie enigmatyczna naturalność ekosystemów.